

Ảnh hưởng của đại dịch Covid 19 đến ngành du lịch Việt Nam năm 2021

Ngô Thị Tú Oanh
Nguyễn Thị Thanh Tú
Trường Đại học Kinh tế Nghệ An

Ngành du lịch Việt Nam cũng như thế giới đã chịu ảnh hưởng nặng nề của đại dịch Covid-19. Các lệnh cấm bay, hạn chế đi lại và tâm lý e ngại bị lây bệnh của du khách là một trong những nguyên nhân khiến khách sạn, nhà hàng và chuỗi bán lẻ tại các điểm du lịch trở nên vắng khách. Bài báo phân tích những ảnh hưởng của dịch Covid-19 tới ngành du lịch Việt Nam năm 2021.

1. Mở đầu

Đến đầu năm 2022, đại dịch Covid-19 đã tấn công 209 quốc gia trên thế giới. Theo trang thống kê worldometers.info, tính đến 9h ngày 8/3 (giờ Việt Nam), thế giới ghi nhận tổng cộng 447.677.256 ca mắc COVID-19. Mỹ vẫn là nước bị ảnh hưởng nghiêm trọng nhất, đến nay ghi nhận 80.964.740 ca mắc và 985.515 ca tử vong. Ấn Độ ghi nhận số ca mắc nhiều thứ hai thế giới, với 42.970.454 ca. Trong 10 quốc gia có số ca mắc cao nhất, 7 quốc gia còn lại là các nước châu Âu, gồm Pháp (23.071.822 ca), Anh (19.119.181 ca), Nga (17.014.818 ca), tiếp đó là Đức và Thổ Nhĩ Kỳ lần lượt là 15.951.350 ca và 14.388.231 ca, Italy ghi nhận 13.048.774 ca và Tây Ban Nha có 11.136.425 ca. Như vậy, thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng đang ở trong thời điểm căng thẳng nhất của dịch bệnh Covid-19, điều này đã và đang gây tác động rất lớn đến sức khỏe con người cũng như toàn bộ ngành kinh tế, đặc biệt là ngành du lịch.

2. Tác động tiêu cực của dịch Covid-19 đến ngành du lịch Việt Nam

Sau 20 tháng đóng băng do đại dịch Covid-19, bắt đầu từ tháng 11/2021, Chính phủ cho phép thí điểm đón khách quốc tế theo các chương trình du lịch trọn gói, thông qua các chuyến bay thuê chuyến và thương mại quốc tế tại các khu vực, cơ sở dịch vụ du lịch được lựa chọn. Trong giai đoạn này có 5 địa phương đón khách du lịch quốc tế gồm: Thành phố Phú Quốc (Kiên Giang), Khánh Hòa, Quảng Nam, Đà Nẵng và Quảng Ninh. Mở cửa du lịch, đón khách quốc tế là một trong những giải pháp quan trọng góp phần phục hồi kinh tế, tạo việc làm cho lao động. Trong 2 năm qua, đại dịch Covid-19 đã ảnh hưởng tiêu cực đến các ngành kinh tế trên phạm vi toàn cầu, trong đó có ngành du lịch. Theo Báo cáo của Liên hiệp quốc, lượng khách du lịch quốc tế đã giảm khoảng 1 tỉ lượt, tương đương giảm 73% trong

năm 2020; quý đầu tiên của năm 2021, mức giảm đã là 88%. Các khu vực bị ảnh hưởng nhiều nhất là Đông Bắc Á, Đông Nam Á, Châu Đại Dương, Bắc Phi và Nam Á. Báo cáo của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) ngày 18/11/2021 cho biết, Phi-li-pin, Việt Nam, Thái Lan, Bru-nây và Mông Cổ đã ghi nhận 1/3 số việc làm mất đi do dịch Covid-19 thuộc ngành du lịch; mức tổn thất việc làm trong các ngành liên quan đến du lịch trong năm 2020 cao hơn gấp 4 lần so với các ngành khác. Tổ chức Du lịch Thế giới (UNWTO) ước tính đại dịch Covid-19 gây thiệt hại cho nền kinh tế toàn cầu năm 2021 khoảng 2,4 nghìn tỷ USD do sự sụp đổ của ngành du lịch quốc tế. Việt Nam cũng không nằm ngoài tầm ảnh hưởng này. Tính chung cả năm 2020 và năm 2021, Việt Nam chỉ đón 7,6 triệu lượt khách quốc tế, rất thấp so với con số 18 triệu lượt khách của năm 2019, trong đó chủ yếu là chuyên gia, lao động kỹ thuật nước ngoài làm việc tại các dự án ở Việt Nam, du học sinh và lái xe vận chuyển hàng hóa tại các cửa khẩu. Việc đóng cửa du lịch quốc tế do dịch Covid-19 đã gây thiệt hại nghiêm trọng cho ngành du lịch. Tổng số lượt khách quốc tế do các cơ sở lưu trú phục vụ năm 2020 chỉ đạt 3,6 triệu lượt khách, do các công ty lữ hành phục vụ chỉ đạt 1,2 triệu lượt khách, giảm đến 80% so với năm 2019. Sang đến năm 2021 tình hình cũng chưa khả quan hơn. Các doanh nghiệp đầu tư, kinh doanh trong lĩnh vực lưu trú, lữ hành đang đứng trước nguy cơ không thể vực dậy được.

Theo tổng cục Du lịch thông tin, trong tháng 12/2021 lượng khách quốc tế đến Việt Nam ước đạt 17.2000 lượt người, tăng 14,2% so với tháng 11/2021 và tăng 5,4% so với cùng kỳ năm trước. Như vậy, trong quý IV/2021, ngành du lịch Việt Nam đón 42.700 lượt khách quốc tế, tăng 62,7% so với quý III/2021 và giảm 12,4% so với cùng kỳ năm 2020. Tính chung năm 2021, lượng khách quốc tế đến Việt Nam đạt 157.300 lượt, giảm 95,9% so với năm trước. Đại diện Tổng cục Du lịch thông tin, châu Á vẫn là thị trường chủ lực khi lượng khách đến Việt

Nam trong năm 2021 đạt 132.800 lượt người, chiếm 84,5% tổng số khách quốc tế, giảm 95,3% so với năm trước. Khách đến từ châu Âu đạt 16.000 nghìn lượt người, giảm 97,6%. Khách đến từ châu Mỹ đạt 5.800 lượt người, giảm 87,6%. Khách đến từ châu Úc đạt 1.300 lượt, giảm 98,8% và khách đến từ châu Phi đạt 1.400 lượt người, giảm 88,6%.

Các cơ sở lưu trú phải đóng cửa, nhân viên ngành du lịch thất nghiệp. Do diễn biến phức tạp, ảnh hưởng của dịch Covid 19 không chỉ tác động trực tiếp lên số lượng khách đi du lịch mà còn tác động đến các cơ sở lưu trú. Công suất hoạt động các cơ sở lưu trú giai đoạn này chỉ đạt 20 - 30% so với cùng kỳ năm ngoái. Số lượng khách hủy phòng tại các cơ sở lưu trú tại Hà Nội là hơn 80.613 lượt, số ngày bị hủy phòng khoảng 57.652 ngày.

Doanh thu từ ngành du lịch sụt giảm. Du lịch là một lĩnh vực kinh tế tổng hợp, liên quan tới nhiều nhóm ngành khác, như: vận chuyển, lưu trú, dịch vụ ăn uống..., vì vậy tác động của dịch Covid-19 khiến doanh thu tất cả những nhóm ngành này cũng đồng thời sụt giảm.

Doanh thu dịch vụ lưu trú, ăn uống quý I/2021 ước tính đạt 126,2 nghìn tỷ đồng, chiếm 10,1% tổng mức và giảm 9,6% so với cùng kỳ năm trước (cùng kỳ năm 2019 tăng 11,3%). Do ảnh hưởng của dịch Covid-19 nên nhiều cơ sở kinh doanh nhà hàng, khách sạn không hoạt động, dẫn đến sụt giảm doanh thu ở các địa phương, trong đó Khánh Hòa giảm 38,2%; TP. Hồ Chí Minh giảm 30,3%; Đà Nẵng giảm 23,7%; Thanh Hóa giảm 20,4%; Hà Nội giảm 20,2%; Cần Thơ giảm 17%; Lâm Đồng giảm 16,8%; Quảng Bình giảm 14,5%; Quảng Ninh giảm 12,4%; Hải Phòng giảm 8,9%. Doanh thu du lịch lữ hành quý I ước tính đạt 7,8 nghìn tỷ đồng, chiếm 0,6% tổng mức và giảm 27,8% so với cùng kỳ năm trước (cùng kỳ năm 2019 tăng 13,2%). Lý do là bởi nhiều địa điểm tham quan du lịch phải ngừng hoạt động, một lượng lớn khách du lịch trong nước và quốc tế đã hủy tour du lịch do lo ngại dịch bệnh.

Kết theo ngành Vận tải, tất cả các ngành đường đều bị ảnh hưởng do nhu cầu đi lại của người dân giảm mạnh, vận tải hành khách đường bộ quý I đạt 1.128,3 triệu lượt khách - giảm 6,3% so với cùng kỳ năm trước, và 38,5 tỷ lượt khách.km - giảm 7,2%; đường thủy nội địa đạt 47,7 triệu lượt khách - giảm 1,3%, và 1,1 tỷ lượt khách.km - giảm 0,4%; đường biển đạt 1,3 triệu lượt khách - giảm 23,2%, đường sắt đạt 1,5 triệu lượt khách - giảm 27,8%, và 0,7 tỷ lượt khách.km - giảm 23,8%. Hàng không là ngành chịu ảnh hưởng rõ rệt nhất bởi dịch Covid-19 khi các hãng phải tạm dừng khai thác các đường bay quốc tế, vận tải hàng không quý I năm nay đạt 11,9 triệu lượt khách - giảm 8%, và 15,6 tỷ lượt khách.km - giảm 9,5% (riêng tháng 3/2020 vận chuyển giảm 28,8% và luân chuyển giảm 35,9%).

3. Giải pháp

Số lượng người dân, du khách có nhu cầu đi du lịch là rất lớn nhưng tâm lý vẫn còn e ngại, vì thế truyền thông để du khách yên tâm đi du lịch cũng rất được quan tâm.

Chú trọng du khách trong nước bằng cách tập trung vào những điểm đến đang thịnh hành và phối hợp cùng chính quyền địa phương, công ty lữ hành trực tuyến, điểm du lịch, khách sạn và hãng hàng không. Để khai thác triệt để hơn cơ hội du lịch trong nước, các công ty du lịch cần chú trọng đến những sản phẩm dịch vụ phù hợp khả năng chi trả của khách, đồng thời duy trì các sản phẩm và trải nghiệm chất lượng cao.

Ngành du lịch Việt Nam cần xây dựng một mô hình phát triển bền vững hơn, linh hoạt hơn, đặc biệt đối với các doanh nghiệp. Doanh nghiệp du lịch cần chủ động sẵn sàng thích ứng, có cơ chế chuyển đổi linh hoạt, hiệu quả, giữa các hoạt động du lịch nội địa và quốc tế nhằm kiểm soát, hạn chế tác động ảnh hưởng và quản trị khủng hoảng hiệu quả hơn. Ngoài ra, Chính phủ cần sớm ban hành chính sách, cơ chế hỗ trợ cho doanh nghiệp trong ngành du lịch để có điều kiện hoạt động tốt nhất, sản phẩm du lịch được quảng bá rộng rãi đến người dân với giá thành phù hợp, ví dụ như giảm phí các điểm tham quan từ 30% - 50%, trợ giá cho du khách để ngành du lịch sớm phục hồi sau đại dịch.

Tiếp tục mở rộng tiếp thị tới các thị trường tiềm năng, cải thiện chỉ tiêu trung bình và thời gian lưu trú của du khách nước ngoài, giảm sự phụ thuộc vào thị trường khách du lịch Trung Quốc.

Bổ sung những trải nghiệm mới cho du khách, không chỉ dừng lại ở cơ sở lưu trú, và 'phân bổ lại' đầu tư cho du lịch hướng tới những điểm đến đa dạng, phi truyền thống Trên toàn thế giới, du khách đang cá nhân hóa.

Các giải pháp khác bao gồm lập kế hoạch cho trường hợp tình hình xấu đi hoặc bắt đầu cải thiện, hỗ trợ cho các doanh nghiệp đang bị ảnh hưởng nặng nề bởi dịch Covid-19, như: miễn giảm các khoản đóng góp bảo hiểm y tế và xã hội; giảm lãi suất vay ngân hàng cho các doanh nghiệp mà vốn dĩ có nguồn tài chính vững chắc nhưng đang gặp vấn đề về dòng tiền tạm thời do ảnh hưởng của dịch Covid-19./.

Tài liệu tham khảo

Tổng cục Thống kê (2020), Báo cáo tình hình kinh tế quý I/2021.

Tâm Lê (2020), Ngành Du lịch khắp nơi chịu ảnh hưởng bởi dịch Covid-19. <https://baodulich.com/diem-den/nganh-du-lich-khaph-noi-chiu-anh-huong-boi-dich-covid-19/>